

Христос усмирява бурята
Базилика „Сан Марко“, Венеция
© Foto Scala, Флоренция



„Вие се не лишавате от никакъв дар“

(св. Павел)

**Първи ден от новата година на живот на общността
за възрастните и студентите от „Comunione e Liberazione“
Видеовръзка, 25 септември 2021 г.**

„Вие се не лишавате от никакъв дар“

(св. Павел)

Първи ден от новата година на живот на общността за възрастните и студентите от „Comunione e Liberazione“

Видеовръзка, 25 септември 2021 г.

Хулиан Карон

Никой не можеше да си представи, че ще бъдем призвани да дадем свидетелство за благодатта на харизмата наред бурята. И както учениците на лодката, и ние оставаме удивени, че колкото по-силна е бурята и въпреки всички наши ограничения, толкова повече изпъква несравнимата изключителност на Христос, привързаността към Него, която събитието на харизмата, дарена на дон Джусани, ни ваксинира в кръвта.

Съзнаващи разликата в потенциала между нашето нищо и Неговата благодат, да се помолим на Светия Дух да разшири пукнатината на нашето сърце, за да не намери препятствия в нас светлината на Неговото присъствие.

Слез, Свети Душе

Добре дошли на всички, присъстващи и свързани. Опитът от тези две години ни научи, че нищо не може да попречи също по този начин да се случи това, което нашето сърце очаква. Не е най-вече инструментът, средството, което използваме, това, което прави разликата. Присъстващ или във видеовръзка, всеки можа да улови структурата на своята реакция, докато слушаше думите на първата песен. Кой усети като своя „тъгата по някой отсъстващ“?¹ Всеки, на мястото, на което се намира сега, можа да почувства да трепти – или да не трепти – цялата тъга, от която човешкото сърце е направено. Но, бих искал да кажа, парадоксално, почти няма значение, ако не сме я доловили, защото понякога дори това не е в наше владение, толкова сме бедни; това, което има значение, е да изпитаме поне – това да – миг болка, виждайки колко човекът, който е композирал тази песен, е почувствал онази тъга много повече от нас, които сме срещнали Този, Който отговаря на очакването на сърцето. Как бих искал и аз да видя да трептят всички фибри на моето същество, както трябва да са трепнали в автора на песента!

Да не губим време да се упрекваме обаче, ако не сме си дали сметка за това, защото можем да го поправим веднага. Как? Може би сме го направили, докато пеехме втората песен: молейки Този, Който ни среща с бла-

¹ „Minha luz“, португалско фадо, текст и музика: Х. Мариано и А. Коста.

годатта на харизмата, да направи това да се случи отново. „Стар съм вече [стар съм, моето сърце не трепти вече, както когато всичко беше свежо, ново] [...], / но ако ти поискаш, ще ме спасиш.“²

1. Благодатта на харизмата

В това, което чухме и преживяхме дотук, в тези начални реплики, се отразява цялата драматичност на историческия момент, който преживяваме, на предизвикателството, пред което се намираме заедно с нашите съвременници. Ние посрещаме това обстоятелство, това историческо затруднение, с един голям ресурс: благодатта, която ни е връхлетяла и която, въпреки цялата наша крехкост, разсейване, предателство, намира все още място в нас. Нищо не успя да изтръгне напълно от нашето съществуване онази благодат, която ни завладя и ни довлече дотук.

Но бих искал да кажа, за да въведа първия момент от пътя, че няма нищо по-малко естествено от това наше присъствие тук днес. Нещо повече, това е дадеността, която най-много се налага на нашето внимание, която най-много изпълва с удивление и благодарност, приканвайки ни към последващо добросъвестно задълбочаване.

Направи ме по-съзнаващ това въпросът, с който Чарлз Тейлър започна своето изказване на изложбата Да живееш без страх в епохата на несигурността – откакто го чух, не можах повече да се отърся от него: „Как избегнах да свърша като по-голямата част от жителите на Квебек, които след определен период се ядосаха много на Църквата? Внезапно, през шейсетте години, имаше бунт и много хора се отдалечиха. Защо аз не последвах това движение?“. Този въпрос не спря да кипи в мен в продължение на цялото лято, правейки ми все по-очевидно, че това, че сме останали в Църквата, е най-малко даденост от всичко.

Как така не свършихме като много от нашите връстници, които изоставиха Църквата? В пустинята, която главомайващо напредва, в постоянния кръвоизлив на присъединявания към Христос и вярата, който характеризира нашите европейски, западни (и не само) контексти, какво направи възможно нашето пребъждане в Църквата, какво дава основание на нашето присъствие тук днес? Как така не бяхме повлечени и ние? Да гледам в лицето въпроса на Тейлър, предизвика в мен прилив на безгранична благодарност. Колкото повече си уреждах сметките с него, толкова повече ме обземаше трепет на такава благодарност, че не успях да съдържа вълнението и ми втълпи фразата, която св. Павел казва на своите приятели от коринтската общност: „Вие се не лишавате от никакъв дар“.³ Именно от това преживяване се роди заглавието на Първия ден от новата година на живот на общността.

Защото нищо не е по-очевидно за мен: щом сме тук, щом не принадлежим на пустинята, то е поради благодатта, която сме получили, поради благодатта на харизмата, дарена от Светия Дух на дон Джусани в зависимост от цялата Църква, тоест поради начина, по който Христос избра да ни привлече към Себе Си, да установи убедителна връзка с нас. Пребъждането, случването отново на тази благодат в нашия живот е в корена на присъствието на всеки от нас тук днес. Къде бихме били иначе?

„Вие се не лишавате от никакъв дар.“ В принадлежащите към коринтската общност св. Павел виждал в действие благодатта, която ги била връхлетяла и която дори цялата им злина, всички техни ограничения и всички техни грешки не успявали да помрачат. В погледа на Павел преобладавала благодатта на Неговото присъствие, което в случая си било послужило именно с него, с неговото свидетелство и неговото учение, за да ги застигне.

Не можах да избегна да свържа тази мисъл, която ме обземаше все повече, с погледа на дон Джусани: „Постепенно с узряването ни сме на себе си зрелище и дай Боже, и за другите. Зрелище, тоест, на ограничение

² С. Chieffo, «Ballata dell'uomo vecchio», in *Canti*, Società Coop. Ed. Nuovo Mondo, Milano 2014, p. 218; превод наш.

³ 1 Кор. 1:7.

и предателство, и затова, на унижение и в същото време на неизчерпаема сигурност в силата на благодатта, която ни е дарявана и подновявана всяка сутрин. Оттук идва онази наивна дързост, която ни характеризира“.⁴ Колко предателство преживяваме, и затова, колко унижение! Но нищо – нищо! – не успява да постави под въпрос неизчерпаемата сигурност в благодатта, която ни е дарявана и подновявана всяка сутрин. Ето доминиращата мисъл, която ме изпълни с мълчание!

Какво ни прави толкова благодарни за благодатта на харизмата? Защо направи толкова радикално пробив в нас? Защото отговори на нашата жажда за пълноценност и предназначение, карайки ни да възприемаме вярата като отнасяща се до живота, като способна да го промени и да го изпълни. Само „това, действително, доказва нейната основателност и затова прави присъщо и възможно убеждението, заряда свобода, прави актуална една любвеобилност и щедрост и всичко това произвежда креативност“.⁵

Една от фразите на Джусани, която през тези години най-много съм цитирал, подчертава тази неотложност, не отговаряйки на която вярата не може да издържи в света, в който сме призвани да живеем. „Поради моята формация в семейството и в семинарията първо, поради моето размишление после се бях дълбоко убедил, че една вяра, която не може да бъде открита и намерена в настоящия опит, потвърдена от него, годна да отговори на неговите потребности, няма да бъде вяра в състояние да издържи в един свят, където всичко, всичко казваше и казва обратното.“⁶ Една неоткриваема в опита вяра, която няма общо с живота, която не прониква в него докрай, която не е в състояние да отговори на неговите потребности, която не подсилва човешкото, не може да ни „обземе“, не може да привлече реалния човек – не само в настоящата епоха, но и във всяка епоха: нещата в миналото можеха да изглеждат различни само поради културната, социална и политическа тежест на Църквата.

„Затова, най-вече, ни подтикна“, потвърждава Джусани, „желанието вярата да е отнасяща се до живота, за да е основателна, свободна и креативна“, и „бе наша характеристика съзнанието, че вярата е благовестието за един настоящ факт, за едно събитие тук и сега, което има своята сетивна физиономия, знак, в който съществува и който се нарича „християнска общност“.⁷ Ако християнството не е житейско събитие, ако Христос не присъства сега в един човешки знак, ако не може да бъде срещнат, не метафорично, а реално, в Своето тайнствено Тяло, в Светата Църква Божия, според нейна конкретна и определена извънредност, установена от Светия Дух, не би могъл да отговори на житейските потребности, не би могъл да направи място на преживяване на пълноценност и ние бихме били в плен на всичко, което ни заобикаля.

Ние сме тук, защото, чрез една среща – точна, историческа, телесна, - сме били застигнати от благодатта на харизмата, дадена на дон Джусани: в нея стана очевидна за нас, по убедителен и педагогически мобилизиращ, действителен начин, тайната на християнската реалност, на християнското събитие, нейното съответствие на структурните стремежи на нашата човешкост. „Харизма е модалността, по която Духът, енергията на Духа прави да зърнем очевидността, тоест истината на вярата и нейната способност за преобразяване.“⁸ И така, една харизма предизвиква афинитет и „този афинитет се нарича „общение“. Реалността на това общение, което преживява, се нарича „движение“. Затова, отбелязва отново Джусани, „едно движение не е парче от Църквата“; по-скоро „едно движение е модалността, по която Църквата е преживявана, целият християнски факт е преживяван“.⁹ Действително, полученият дар направи плодотворна за живота на Църквата и на света,

⁴ L. Giussani - S. Alberto - J. Prades, *Generare tracce nella storia del mondo*, Bur, Milano 2019, p. 156; превод наш.

⁵ L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro (1986-1987)*, Bur, Milano 2010, p. 309; превод наш.

⁶ L. Giussani, *Il rischio educativo*, Rizzoli, Milano 2014, p. 20; превод наш.

⁷ L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro (1986-1987)*, цит. пр., p. 310; превод наш.

⁸ *Пак там*, pp. 312-313; превод наш.

⁹ *Пак там*, p. 313; превод наш.

и най-вече за всеки от нас съвкупността от дарове, които Бог е предвидил за нашето спасение: Свещеното Писание, Кръщението и другите Тайнства, Евхаристията, авторитета на епископите и на Папата. Както подчертава Джусани, следователно, „всяка харизма възражда Църквата навсякъде, възражда институцията навсякъде, подчинявайки се изконно на това, което е гаранция за самата частна харизма: Благодат, Тайнство, Учение“.¹⁰

На скорошния Екип на CLU („Comunione e Liberazione“ студенти“), след като разгледа изложбата *Да живееш без страх в епохата на несигурността* относно секуларизацията, един студент се изказа, казвайки: „Трогна ме, като се качвах на излет, по време на мълчанието да мисля, че ако не бях срещнал Движението, нямаше да остана християнин, ако не бях срещнал харизмата, щях да престана да се интересувам, вероятно щях да се отдалеча от Църквата, макар и получил католическо възпитание. Привързах се към хората, които срещнах в Движението, защото преживях с тях опит на очарование, бих казал опит на пълноценност, на удовлетвореност, която пожелах да е завинаги. Освен това, си мислех: само така християнското предложение е предложение, което уважава и възвеличава моя разум, моята привързаност и най-много от всичко – както казахме на изложбата – моята свобода. Това е единственото нещо, което издържа (мислех за това тези дни) при житейските предизвикателства, усложненията, проблемите, това е единственото нещо, способно да ме накара да вдигна отново глава, когато падам, тоест да забележа момент настояща привлекателност (както беше да слушам теб или професорите вчера следобед, или видеото на изложбата), а останалото (правилата, това, което е нужно да се знае или направи) минава на заден план. И щом се отместя от това, аз забелязвам, че се изморявам, задушавам се и животът се обезцветява веднага, много малко му трябва. Когато преживявам това обаче, животът тръгва отново и става ентузиастичен“.

Разбираме тогава защо дон Джусани казваше на студентите през 1987 г.: „За нас да бъдем в „Comunione e Liberazione“, стана необходимо, за да живеем Църквата – с изключение на контраразповеди на Предвечния Отец! Стана необходимо, защото това е начинът, по който си бил призван да възприемаш вярата като живот“.¹¹

Чрез благодатта на харизмата, привлекателността, която ни завладя на срещата, доловихме присъствието на Христос като натоварено със смисъл и обещание за нас, като отговор на дълбоките и съставляващи молби на сърцето. Никога не бяхме изпитвали такова съответствие на нашите най-истински желания, една толкова безапелационна прегръдка за нашата нуждаеща се човешкост, която в същото време освободи нашите нужди от редуциите, на които неизбежно ги подлагаме чрез нашите действия и тези на средата, в която сме потопени, като ги разкри в тяхната изначална физиономия. В опита от съответствие, което беше характеристика на срещата, видяхме да изплува автентичният облик на нашето сърце, да се пробужда нашето желание, да се задълбочава привързаността към човешкото, да се изостря чувствителността към нашите и чужди рани. Постепенно със задълбочаването на привързаността към събитието, което ни очарова, навлезе, към безпокойството и терзанията на нашите братя хора, същият поглед, същата нежност, която изпитахме към себе си на срещата.

2. Изненадата от един поглед: историческото отражение на харизмата

Получихме доказателство за това на Срещата в Римини. За тези, които можаха да участват в нея присъствено, и за онези, които я проследиха във видеовръзка, беше великолепен прозорец, от който да гледаме нашето време. Позволи ни да продължим да виждаме това, което вече беше изплувало при предизвикателството на пандемията: общото разпространение на определен екзистенциален вакуум, който нарекохме „нихилизъм“, и многото лични и социални ситуации на дискомфорт, объркване, страдание.

¹⁰ L. Giussani - S. Alberto - J. Prades, *Generare tracce nella storia del mondo*, цит. пр., р. 131; превод наш.

¹¹ L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro (1986-1987)*, цит. пр., р. 389; превод наш.

Един приятел ми пише: „На Срещата, най-вече на изложбата за телевизионните сериали и на тази за секуларизацията, изскочи по очевиден начин викът на нуждаещото се човечество. Вик, изразен в най-разнообразни форми“. Същият вик бе доловен на други изложби. Мисля, например, за озаглавената Аз, Пиер Паоло Пазолини: „Липсва винаги нещо, има празнина / във всяко мое усещане“;¹² или за онази на жените на Роуз, озаглавена Ти си ценност, с въпроса, повтарян от всички тях: „Коя съм аз?“. Мисля за вика, съдържащ се в песента на Лейди Гага: „Каж ми нещо, момиче: / щастлива ли си в този свят, / или имаш нужда от нещо повече? / Има ли нещо друго, което търсиш?“.¹³

Видяхме, въобще, да кипват, да излизат на открито най-дълбоките и най-неудобните човешки въпроси. Всеки можа да провери, в контраудара, който усети, нагласата, с която ги е преживял. В началото на деветдесетте години Джусани казваше, че това, което „характеризира човека днес [е] съмнението относно съществуването, страхът от съществуването, крехкостта на житието, себенеустойчивостта, ужасът от невъзможността; ужасът от несъразмерността между себе си и идеала“.¹⁴

Много сред нас улавят този човешки вик ясно. Друг човек ми пише: „Това е особен период на света от това, което виждам. Струва ми се, че срещам само наранени хора“. Но тези рани – казвам веднага – са преди всичко нашите, както всеки може да признае, ако не се е превърнал в камък. Затова колкото повече от опита, който преживяваме, сме станали съзнаващи раните си, толкова повече сме в състояние да почувстваме като близки тези, които срещаме в другите. И в същото време раните на другите ни карат да открием с повече осъзнатост нашите.

В тази модалност да гледаме нашите и чужди рани можем да уловим самия поглед на дон Джусани: „Днешният свят е отведен отново на нивото на евангелската нищета; по времето на Исус проблемът бил как да се живее, а не кой е прав“.¹⁵

Както за нас беше – и е – решаваща срещата с една жива реалност, която погледна цялостно нашата човешкост, разпалвайки в нас предчувствие за истина, сила на привлекателност и на надежда, същото виждаме да се случва у хората, които срещаме и които не крият вика на своята човешкост. Авторката на цитираното писмо, която започна, казвайки: „Струва ми се, че срещам само наранени хора“, добави после, че тези хора – цитирам – „веднага щом почувстват тази рана разбрана и обикната, не се отлепят повече“. Това, което ги залепя, е изненадата от един поглед, в който долавят своите прегърнати рани.

Това е същото, което продължава да се случва на нас, както разбираме, четейки писмото на една жена до един от кураторите на изложбата за телевизионните сериали, след като я е посетила: „В края на изложбата Един въпрос, който пàри. Срещи и открития в света на телевизионните сериали се оказвам благодарна, че съм я посетила. Чух разказите на персонажите от сериала, който разказва за младите, този, пресъздаващ бъдещето, и се сетих за моя живот, за моите рани, за моята голяма крехкост. Забелязах, че искам да ги гледам и че желая да започна да говоря за тях с някого. Запитах се защо желая това и отговорих, че е, защото искам да мина през тях, за да стигна до светлината, която видях на тази изложба. Тази светлина, която видях, е най-хубавото нещо, по-изненадващо от изложбата. Къде е и какво е тази светлина, която видях? Това е светлина, която виждам в дъното на тунела на мрака, на страданието, на болката, която преживяват персонажите. Това са фразите на кураторите на изложбата и на гида, който ни въведе в нея. Това са самите куратори, които ни очакват и слушат нашите въпроси и размишления. В края на изложбата се питам защо кураторите са се се-

¹² P.P. Pasolini, «VI. L'alba meridionale», da *Poesia in forma di rosa (1961-1964)*, in Id., *Bestemmia. Tutte le poesie*, vol. II, Garzanti, Milano 1995, p. 801; превод наш.

¹³ Лейди Гага и Брайли Купър, „Shallow“, от албума *A Star Is Born*, 2018, © Interscope Records.

¹⁴ „Съотговорност“, сп. *Litterae Communionis-CL*, бр.11/1991, с. 33.

¹⁵ *Пак там*.

тили за такава изложба, където аз мога да говоря за себе си. Не мога да отговоря. Междувременно мисля за трудния период, който ме въведе в зряла възраст. През последните години от университета започнах да ходя често при една психоложка, но бях все по-зле. Сещам се отново за изложбата и се питам: каква е разликата между опита, който току-що преживях, и това, което преживявам, когато се срещам с психолог? Възниква след това в мен въпросът, който ми е най на сърце: „Защо тези хора искат да се срещнат с мен, с това, което аз съм наистина?“. Веднага след това ме обземат други въпроси: „Защо виждам очите на гида и после на кураторите, които гледат моите, и се чувствам жива, обичана, макар че знам, че имам много рани? Защо след изложбата имам желание да живея, да съществувам, да бъда щастлива и забелязвам, че моите рани не ме смачкват, докато разказвам нещо за себе си? Защо кураторите имат смелостта да слушат моя живот, моите рани, моите въпроси? Кой са? Как така са такива, каквито са, способни да ме слушат, да ме приемат?“. Виждам тяхното величие на духа. Желая да се запозная с тях, да ги последвам. Тяхното е същото величие на духа, което виждам в народа от Срещата, в доброволците, в тези, които направиха Срещата, изложбите, срещите, в приятелите, които са тук. Гледам всичко това и после ми идват на ум моите родители и многото родители, които през седемдесетте години бяха обзети от работата и от не знам какво. Връща се в ума ми желанието, нуждата, като дете, да разказвам за себе си на някого, който да ме види и да ме обикне, и голямата болка, че не успявам да го направя. Мисля, че моите родители не успяха тогава да ме слушат или че аз не съм успяла да бъда разбрана от тях, защото направих грешки. Случва ми се обаче нещо ново в края на изложбата, докато говоря на куратора: поражда се в мен желанието да не осъждам родителите си, да не бъда определяна от моите грешки, а да им простя и да си простя, защото кураторът и този народ от Срещата, който виждам, по някакъв начин са по-близки от тези, които са ми близки. Чувствам, че се случва все още в мен това, което ми се е случило, слава Богу, много пъти в моя живот, на срещата с Христос, присъстващ чрез Своите свидетели: чувствам, че не съм вече сама в света“.

Разказването на факти от този род би могло да се умножи до безкрайност. Както доказва изненадата на Илария (можете да прочетете нейното свидетелство в *Tracce*): в края на една онлайн лекция нейн студент я пита дали може да я пита нещо лично; и когато тя го пита защо се е обърнал именно към нея, чува да ѝ се отговаря: „Защото няма много хора, на които може да се постави такъв въпрос“.¹⁶ Или трогнатата изненада на майката на едно момче с форма на аутизъм, която вижда незаинтересоваността и страха на сина си изкъртени, победени, месец след месец, от погледа на една преподавателка, която участва в Движението и която, с малки и постоянни съвети, го е въвлякла във връзката с другарчетата, дотам че той нямал търпение да се върне на училище. Или е показателно това, което се е случило на един преподавател с „шефката“ на младежите, които подготвят за печат вестничето – едно ултрапрогресистко вестниче, отворено към всички форми на свобода. Тя го потърсила скришом, без да казва на другите, почти срамувайки се, и му каза: „Всички мислят по един и същ начин, а аз имам нужда от някого, който обаче да вкара нещо различно“. Или, още, удивява настойчивостта на група младежи в каненето на тяхната преподавателка да прекара с тях един ден в планината. Тя – разказва – увъртала, опитала се да устои, но те не отхлабили хватката, продължили отново и отново, така че накрая отстъпила. По време на пътуването, за да стигне при тях, се питала: „Но защо тези деца искат мен, искат мен да ме има?“.

Какво виждаме да трепти в тези факти? Вярата, оживена от харизмата, в своята способност за историческо отражение спрямо този, който долавя собствените рани, собствената нужда, собствените въпроси и не престава да търси, скрито или явно, един поглед в състояние да прегърне тази негова нуждаеща се човешкост. Действително, именно долавянето на тези рани „поставя на пътя на срещата“¹⁷ и позволява да забележим

¹⁶ „Защо питаш мен за това?“, сп. *Tracce*, бр. 8/2021, с. 30.

¹⁷ L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro (1986-1987)*, цит. пр., р. 362; превод наш.

нейния обхват. Във всички тези преживявания изглежда ясно пред нашите очи, че най-решаващият житейски въпрос е да засечем значими присъствия – „личности, които да са присъствия“,¹⁸ казваше Джусани, - тоест личности, които, като не се плашат от собствената човешкост, позволяват и на други да гледат тяхната, без да трябва да цензурират нищо. Ето един обновен смисъл на това, което означава да бъдем свидетели на вярата в „екзистенциалните периферии“, както ни призовава често Папата.

Да срещнем такива личности, не укротява, не смекчава въпросите. Напротив. Както видяхме, кара ги да избухват още повече: „Кои са? Как така са такива, каквито са, способни да ме слушат, да ме приемат?“. Приятелката от писмото не отпуска хватката и се пита още: „Защо кураторите поискаха да направят такава изложба?“. „Не мога да отговоря“, пише, „защото отговорът е техен. Аз знам, че тъй като посетих тази изложба, срещнах приятели, защото откривам, че правя жест на истинска човечност, който виждам да се прави от тях и който желая за мен“. Това е началото на приятелството. Приятел е този, който прави възможен един жест на истинска човечност към самите себе си. И именно така засичаме приятелите, от които имаме нужда. Това е начинът, по който виждаме да се случва отново широко отвореният поглед на самарянката пред Някого, Който взема насериозно нейната жажда.

В този смисъл ме поразиха много думите на Папа Франциск, който, обръщайки се към епископите на Словакия, прикани Църквата да не се отделя от света, гледайки дистанцирано на живота, а да се потопи в реалния живот, запитвайки се относно дълбоката нужда на хората.¹⁹

Това, което удивява, е една различност на погледа: поглед, който в същото време прегръща и разкрива дълбоката наклонност на нашата човешкост, нашата истинска нужда, нашата жажда. Тази приятелка ще да е срещнала много хора, но не всички са били в състояние да прегърнат нейната нуждаеща се човешкост.

Това се случва на настоящия хоризонт, при дадените обстоятелства. Точно сега, точно тук, наред климата на разложение на човешкото, се случва изненадата от едно такова присъствие, от личности, които са присъствия. Това е всичко друго, но не и даденост. Откриваме по този начин още повече преломната значимост на въпроса на Тейлър.

Пак в Братислава Папата препоръчва да бъдем свободни и креативни пред хора, които не вярват вече и са изгубили чувството за вяра. Как? Избягвайки да „се оплакваме, да се окопаваме в защитен католицизъм, да съдим и да обвиняваме лошия свят“, опитвайки се по-скоро да „отворим дупка“ – засичайки пукнатината, която има във всяко нещо, нека го кажем с думите на Ленард Коен, / намирайки, каза още Папата, „нови пътища, начини и езици, за да възвестяваме Евангелието!“²⁰

3. Пътят на самосъзнанието

Как обясняваме място, където човек да може да се почувства прегърнат, така че да може да гледа собствените си рани и „безкрайния мрак“, дотам че да пожелае да не осъжда своите родители, а да им прости и да си

¹⁸ L. Giussani - G. Testori, *Il senso della nascita*, Bur, Milano 2013, p. 116; превод наш.

¹⁹ „Красива е една смирена Църква, която не се отделя от света и не гледа дистанцирано живота, а живее вътре в него. Да живеем вътре, нека не го забравяме: да споделяме, да вървим заедно, да приемаме въпросите и очакванията на хората. Това ни помага да излезем от себеотносимостта. [...] Да се потопим обаче в реалния живот, реалния живот на хората, и да се запитаем: какви са духовните нужди и очаквания на нашия народ?“ (Франциск, *Реч по време на срещата с епископите, свещениците, богопосветените, семинаристите и катехистите*, Братислава, 13 септември 2021 г.)

²⁰ „Имаме на фона богата християнска традиция, но за живота на много хора днес тя остава в спомена за едно минало, което не говори повече и което не ориентира вече изборите на съществуването. Пред изгубването на чувството за Бог и на радостта от вярата няма полза да се оплакваме, да се окопаваме в защитен католицизъм, да съдим и обвиняваме лошия свят, не, нужна е креативността на Евангелието. [...] Пред може би едно поколение, което не вярва, което е изгубило чувството за вяра или което е редуцирало вярата до навик или до горе-долу приемлива култура, да се опитаме да отворим дупка и да бъдем креативни! Свобода, креативност... Колко е хубаво, когато умеем да намираме нови пътища, начини и езици, за да възвестяваме Евангелието!“ (Франциск, *Реч по време на срещата с епископите, свещениците, богопосветените, семинаристите и катехистите*, Братислава, 13 септември 2021 г.)

прости, да не бъде определян от своите грешки? Прочетохме го оде: приятелката ни видяла да се преражда, посещавайки изложба, но е очевидно, че тази изложба не пада от небето като метеорит, не е като гръм от ясно небе. Всички, които са я реализирали, живеят, наикснати в определен опит на вяра, която стои зад нещо от този род. Погледът, който изразили на изложбата, човечността, засвидетелствана от кураторите и уловена от жената, която е написала писмото, не е резултат от стратегия или от художествена креативност, а е плод на натъкването на една църковна реалност, оживена от една харизма, която очаровала дотолкова всеки от създателите на изложбата, че ги подтикнала да се включат в един човешки път, който породил в тях нов Аз. Именно тази среща оформила различността на техния поглед и им позволила да се доближат до посетителите, за да споделят с тях резултата от този човешки път.

Колкото повече осъзнаваме историческата модалност, по която Христос ни застига в Църквата, стойността на компанията, която се ражда от нея, колкото повече, следователно, следваме с интелигентност и привързаност срещнатото събитие, удовлетворявайки благодарта на харизмата и оставяйки се да бъдем родени от нея, толкова повече расте консистентността на нашия Аз.

Да чуем как един от вас разказва пътя, изминат през тези години. „Когато бях на 16-18 години, мислех, че съм най-големият нещастник на този свят поради всички онези желания и потребности, които кипяха в моето сърце. Срещата с Движението ме накара да дишам, защото за пръв път моето безпокойство беше гледано със симпатия, като ресурс, а не като присъда. Привързах се към Движението поради едно уникално съответствие на моето неспокойно сърце. Но трябва да призная, че след десет години на интензивен и хубав живот оставах някои неразрешени неща от моята човешкост и от моята история. Връщаше се старото подозрение: аз съм по-странен от другите. Защо разказвам всичко това? Защото в мен разцъфна харизмата, когато реших (принуден от моите обстоятелства) да взема насериозно цялата си човешкост, с нещата, които не разбирах, и в същото време открих пред себе си някого, който ми предложи харизмата като път, като работна хипотеза – колко е съществено това!, - тоест ме провокира да не редуцирам предложението на дон Джусани и да не крия нищо от своята човешкост, почва, на която разцъфва харизмата. От този момент харизмата стана изначална в мен. От този момент в мен харизмата стана новост за всички чеда на същите възражения към вярата, които ме нападаха преди това. И от този момент станах възпитател. Възпитанието на младежите от CLU беше ценен повод да преживявам отговорността за срещнатата харизма. Отначало разбрах, че трябва да живея пред тях; както казваше дон Джусани: да не настоявам по отношение на тях, а да живея пред тях.²¹ Забърках се с техния живот, изхождайки от моя живот и от моята нуждаеща се човешкост. В този смисъл си давам сметка колко е решаващо да преживявам моята нуждаеща се човешкост от началото на сутринта, да съзнавам истинското естество на моята нужда. Тогава харизмата става жива в мен постепенно с проверката на нейната принадлежност към моята нужда. В същото време съм изненадан от човечността на младежите, от техните въпроси, никога даденост. Аз съм първият, удивен от тяхното удивление при съответствието на събитието на присъстващия Христос. Пред тях не съм експерт по харизмата или пълководец. Проверих на гърба си как аз съм първият, заинтересован да насърчавам личната проверка на младежите, не давайки отговори, а предизвиквайки ги към личен път. Колко удивителни неща щях да пропусна, ако им бях спестил известна драма, прехода на едно лично откритие! Така през тези години присъствах изненадан на раждането на Аз-а на някои младежи чрез срещата между тяхната човешкост и харизмата на дон Джусани. Един Аз, който прави нова харизмата и който в същото време започна да ражда други личности (мисля си за младежите, които те са срещнали в лица като преподаватели), които, на свой ред, сега обновяват CLU. Мога да ви уверя, че никой

²¹ „Трябва да бъдеш пред него, не да настояваш по отношение на него“ (L. Giussani, *L'io rinasce in un incontro (1986-1987)*, цит. пр., р. 366; превод наш).

не успява да се подиграва на тези младежи именно защото харизмата е станала част от техния опит.“ Когато човек започне да казва „аз“, се изненадва, виждайки да разцъфват други „аз“.

Какъв е резултатът от пътя, който започва от срещата с реалността на Движението? Плодът е интензитетът на християнското самосъзнание, който после може да се изрази в погледа, може да се изрази в една изложба, може да се изрази в работата или в емоционалния опит, защото „силата на един субект е в интензитета на неговото самосъзнание“.²² Затова веднага щом човек се натъкне на личност с тази яснота и интензивност на самосъзнание, не може да не бъде разтърсен.

Как всеки от нас може да постигне, да направи свое това самосъзнание, така както желае приятелката ни, която посетила изложбата? Кой може да отговори на този въпрос по-добре от самия дон Джусани? Да чуем какво казваше на духовните упражнения на CLU през 1976 г., на студентите, следователно, и на хора, които можеха да бъдат там за пръв път. Изглежда замислено за днес, дотолкова е засягащо момента, през който преминаваме. Предлагам ви го, защото откакто го слушах през изминалите месеци, не можах да устоя да не го чуя отново: не желаех друго, освен да стане мое. Мисля, че нямаше да мога да ви направя по-хубав подарък в началото на тази година, по време на която ще отбележим стогодишнината от рождението на дон Джусани. Да чуем някои откъси от това изказване.

²² L. Giussani, *Il senso di Dio e l'uomo moderno*, BUR, Milano 2010, p. 132; превод наш.

**Из изказване на Луиджи Джусани
на духовните упражнения на студентите от „Comunione e Liberazione“
(Рива дел Гарда, 5 декември 1976 г.)**

*Транскрипция на записа, възпроизведен по време на Първия ден от новата година
на живот на общността на 25 септември 2021 г.
и съхраняван в Архива на Братство „Comunione e Liberazione“*

Под редакцията на Хулиан Карон

Луиджи Джусани

Това е примката, която ни привързва към истината на нещата из дъно! Понеже не е заложен на карта най-вече и пряко един добър развой на обществото, възможност за по-човешко съжителство, сътрудничество за промяната към оправяне на нещата, освобождение от тегобите на властта, от лъжите, покрити с насилие. Не е това. Защото ако беше пряко това, бихме могли да измислим партия. Така или иначе, нашето Движение има непосредствено и пряко друга цел: да заложим на карта себе си, нашата личност...

Извинете, не съществува нещо по-човешки разтърсващо и вярно от това. Нищо по-очевидно по човешки, но [и] по-разтърсващо от тази фраза на Христос: „Каква полза“, каква полза, ако осъществиш всичко, което ти дойде на ум, „ако завземеш цял свят“ – казва, – „а после изгубиш смисъла на себе си?“. Погубваш душата си. „Или какъв откуп ще даде човек за себе си?“²³ Утвърждаването на една идеология ли? Диалектическа позиция в обществото, гняв, излят с юмруци или коктейли „Молотов“, телесно насилие, трупане на часове и дни комфорт или онази любознателност, която, когато е интелигентна, не може да стане друго, освен или гняв, или конвулсия поради все по-очевидната несъразмерност на средството спрямо обекта, на собствения ум спрямо енигмата на реалността? „Каква полза за човека да завземе цял свят, ако после погуби себе си? Или какъв откуп ще даде човек за себе си?“

Това е първата дума – назовахме я преди четири години за пръв път, превръщайки я в един от обичайните термини оттогава: „самосъзнание“. Терминът не е много поетичен: точен е. Съзнание за себе си, чувство за себепреклонността. „Какъв откуп ще даде човек?“

Чувството за себепреклонността! Защо не съществува [друго]..., какво съществува, какво по-очевидно съществува, когато произнесем думата „аз“ с мъничко внимателна нежност? Какво има по-очевидно, че произнасяйки това „аз“, човек утвърждава, чувства, че може да утвърждава, схваща, че утвърждава една непреклонна реалност? Не съществува друго, което ще може да се назове с тази дума в цялата вчерашна, днешна и утрешна история, навеки...

Вижте, новостта на живота е в съотношение с узряването на това съзнание за себе си, на това чувство за себе си, на този поглед и наслада от себе си. Ако обичате: ама разбираме ли, че субектът, сиреч това, от което се задействат, произтичат, от което придобиват консистентност, от което придобиват облик всички неща, сиреч всички отношения, тоест всички действия, всички движения, е това „аз“? Аз!

Има един закон, закон, който трябва да отбележите, един закон на това самосъзнание, на живота на това самосъзнание, на това „аз“, на тази личност, която съм аз. И няма цена за това „аз“. Както казваше Паскал: „Как-

²³ Сръв. *Mat.* 16:26-27.

во е тази личност? Невидима точка в грандиозността на Космоса“. Но ако целият Космос, ако целият свят се сгромоляса върху мен, в този ефирен момент, в привидната стабилност на всичко, ако се сгромоляса върху мен, за да ме смачка, „аз съм по-голям от него, защото аз разбирам това, което се случва“.²⁴ Разбирам, има нещо в мен, което убягва на обхвата на този безкраен катаклизъм и го определя, сграбчва го отвън, разбира го. Няма нищо, което да може да плати тази моя личност...

Но ви казах, че има един закон. Формулирам го: признаваме и обичаме собствената идентичност, обичайки друг, признавайки и обичайки „друг“ в кавички. Именно като признаваме и обичаме друг, започва, води началото си способността за привързаност...

Ние обичаме, признаваме и обичаме друг, един мъж признава и обича една жена наистина само като проекция на енергия на признаване и на любов към себе си. Защо, казва го и Евангелието: „Възлюби ближния си като себе си“.²⁵ Критерият източник, за да обичам друг, е любовта, която изпитвам към себе си.

Ние – колко пъти сме си го казвали, - ние не обичаме другите, защото не обичаме себе си...

Не сме способни да обичаме, да бъдем приятели, ако не сме признали, че сме били обикнати или че сме обичани от баща и майка. Тези, които учат психология, го знаят много добре. Психологически доказуемо е. Ясното схващане, че си искан, че си желан, че си бил поискан и обикнат, че си обичан..., това е фундаментално за психичното здраве. Знаят го всички. Но никой не мисли за структурата на закона, който е тук вътре...

Ако всичко, майка и баща, и жена, и мъж не биват открити с възхищение и превъзпяване, в съзерцание, което започва оттук, именно от това откритие, [ако] не биват открити като знак на изначална структура на нашето битие, на Това, което ни кара да бъдем – да бъдем!, -защото в този момент това, което съм, не си го дарявам аз... Да бъдеш искан, да съществуващ, означава да бъдеш постоянно искан – искан, - следователно, да бъдеш обичан, или, в метафората на Училището на общността, да бъдеш призоваван от небитието всеки миг. Това е консистентността на моя Аз, че Ти ме искаш, о, Боже...

Обичаме собствената идентичност, обичайки Друг... Може да не е погледнат от никого, но човек, който забелязва това, е свободен, уравновесен човек, може би с болезнен поглед върху реалността, но болката е най-здравословното нещо, точно както възкресението, като славата – би казала Библията, - защото славата, или възкресението, животът, е чрез кръста, болката...

„Аз имам – казваше Д’Анунцио – това, което съм дарил.“²⁶ Нищо по-илюзорно, и следователно, по-надута лъжа от това. „Моята консистентност е това, което съм дарил“: това е дефиниция, която не подхожда на човека, на създанието. „Аз имам“ само „това, което съм дарил“: превъзпяването впрочем на консистентността като реактивност, на консистентността като насилие, като реактивност и насилие.

Аз имам това, което съм бил даден! Това е правилната фраза. Аз имам, аз съм, аз се състоя, аз имам това, което съм бил дарен. Признаването на това е самосъзнанието, от което произтича привързаността към себе си, към собствения живот, към другия, към живота на другия; оттук произтича човешкото, човешкостта...

Колкото повече аз съм съзнателен, следователно, колкото повече съм личност, толкова повече обикалям, гледайки нещата, говорейки с хората, отвътре със, прозиращо, съзнанието за това, че съм създаден, за това присъствие, което ме съставлява, за това „Ти“ – с главно „Т“, - което ме съставлява, и молитвата става нормалното измерение на житието...

Това е бездната, която възрастта изкопа в моята душа – обаче беше нещо, което се изкопаваше от моя лицей, защото тези неща аз ги чувах от моя лицей... Това е силата на свободата и това е силата на креативността, и

²⁴ Срв. Блез Паскал, *Мисли*, п. 231, ЛИК, София 2001, прев. Лилия Сталева, Анна Сталева, с. 81.

²⁵ Срв. *Мат.* 22:34-40.

²⁶ Мото, гравирано на входа на комплекса паметник „Vittoriale degli Italiani“, Гардоне Ривиера (Бреша), където поетът и романист Габриеле д’Анунцио е погребан.

това е силата на това да обичаш, това е силата на привързаността! Разбирате ли? Това е човешкото, това е в началото: матрицата, утробата, [от]където изскача човешкото...

Това дълбоко неизвестно, тази Енигма с главно „е“, този неизразим Бог, Който не може да се изкаже, това „Ти“ без очи, нос и уста, тази жива Тайна, която придава консистентност на моя Аз, стана човек, който казваше „Отче“; който казваше „мамо“; който казваше: „Жено, не плачи“; който казваше: „Да не искате и вие да си отидете?“; който казваше: „Лицемери!“; който казваше: „Дойдете при Мене всички вие, които не разбирате, които сте объркани и уморени“; който казваше: „Моля Те, Отче, дай силата да бъдат едно“; който казваше: „Не ви наричам вече слуги, а приятели“; който казваше: „Един е вашият Учител: Аз. Всички вие сте братя. Наричате Ме Учител, и добре казвате, понеже съм такъв“; който казваше: „Който от вас е без грях, нека пръв хвърли камък“; който каза: „Ако съм направил нещо, ако говорих зле, обясни ми го. Ако ли - добре, защо Ме биеш?“; който каза: „Отче, защо си Ме оставил?“, и който извика: „Свърши се“, защото беше преди това казал великата, „велика“ дума, великата дума на човека, тоест на Авраам: „Отче, не Моята, а Твоята воля нека бъде“.²⁷ Природата на битието си Ти. Моята консистентност не е моето лутащо се въображение на човек, не е кратката форма на моята жажда за живот, а е истинският източник на моя живот, на мен, който си Ти, моята слава, която си Ти.

Това самосъзнание впрочем е съзнание за Неговото присъствие. Съзнание за Неговото присъствие между нас! Ако самосъзнанието има за свое изконно, дълбоко съдържание схващането, възхитеното, съзерцаващо, удивено откритие за Един Друг, Който ме съставлява из дъно, този Друг е станал някой – някой! – между нас, станал е някой, на когото да кажем „Ти“, но с лице, с очи, нос и уста! Някой, на когото можели да стиснат ръка, върху когото можели да положат, върху чието рамо можели да положат, да склонят глава...

Ако впрочем изконното съдържание на самосъзнанието е тази реалност, която ме прави – Бог, - [и] мярката на личното битие е религиозността, този фон, това „Ти“ с главно „т“, тази Енигма с главно „е“, е станал един от нас. „Никой не е видял Бога, Синът ни Го обясни.“²⁸ „Който вижда Мене, вижда Отца.“²⁹ Един от нас! „Всичко правете за Мой спомен.“³⁰ Памет: разпознаване на това Присъствие, самосъзнанието сега, моето самосъзнание на човек, призван към тази среща, на човек християнин...

„И ние не разбираме нищо от това, което Ти казваш, но ако си тръгнем от Теб, къде да отидем? Защото Ти само имаш думи, които дават живот.“³¹ Какво бил новият живот преди две хиляди години (казахме, че самосъзнанието е, представлява новостта на живота, човек чувства новия живот, колкото повече се самоосъзнава)? Да живеят с Неговото присъствие! Преди две хиляди години новият живот бил да живеят с Неговото присъствие. [Какво] чувство за свобода, за консистентност на собствения Аз! „Този тук със сигурност говори с власт“, която ми придава консистентност! Било да живеят с Неговото присъствие. Но също така книжници и фарисеи, и цялата маса, която отивала от любопитство или от интерес, или за да получи чудеса, и си отивала, нямали този нов живот, с изключение за краткия миг, в който били там с ококорени очи, чувайки Го да говори или виждайки Го да върши чудеса.

Преди две хиляди години новият живот бил да живеят с Неговото присъствие. Случвал се, като живеели в Неговото присъствие, като кипене, обновление на себе си: раждал се, раждал се Аз-ът! Раждал се Аз-ът със своята прозрачна, кристална консистенция, със своята жива сила, със своята жажда и способност да обича, със своята човешкост; въобще, раждало се човешкото в тях. Йоан 3, Никодим, при Христос: „Нужно е да се

²⁷ Срв. Мат. 26:42; Лук. 22:42.

²⁸ Срв. Иоан. 1:18.

²⁹ Срв. Иоан. 12:45.

³⁰ Срв. Лук. 22:19.

³¹ Срв. Иоан. 6:68.

родиш отново... Истина ти казвам: нужно е да се родиш отново“. Ако искаш да разбереш реалността, ако искаш да навлезеш в реалността, е нужно да се родиш отново. Така се раждали отново.

Въобще, деца, самосъзнанието е вярата... Вярата е да разпознаем Неговото присъствие... Това е вярата. И това е самосъзнанието, моята самоосъзнатост. Колкото повече аз възкръсвам в моите часове, в моя ден, съзнанието за това Присъствие, като правя всичко..., колкото повече аз си възвърна съзнанието за Твоето присъствие, о, Христе, толкова по-могъща ще е моята идентичност, толкова по-дълбока нежността към мен самия, Твоето милосърдие към мен и толкова по-могъща ще е креативността на връзка с другия! Препрочетете Колосяни, първа глава, стихове 1-23, когато говори за „познаването Бога“.

Приятели мои, първият проблем на нашето Движение..., първият проблем не е да организираме общността, а да продължим благовестието... Не е приятелство между мен и теб, ако не ти припомня това, преди и повече от всяко друго нещо...

Да уловим, да изненадаме с точност мига и феномена, в който самосъзнанието влиза в действие, тоест човешкият субект влиза в действие, нашата личност се задвижва. Първият, първият миг, първият вид феномен в абсолютен смисъл..., инициативата, Инициативата, е желанието за спомена. Когато човек става сутрин, деца, когато ставаме сутрин, какво желаем? Трябва да се мъчим – вярно е – да преминем през цялата банда на желанията, които инстинктивно се представят на нашия мозък, на нашето съзнание, на нашата душа, трябва да устоим на това и да проникнем в тази банда, за да стигнем до дъното на всичко, до това желание за Неговия спомен! Защото такава е сутрешната молитва...

Ако всичко не стигне на този последен бряг, на който, крехко и голо като клетник, клетото същество, което си ти, което съм аз, очаква това, което го спасява, което да го изпълни, това, което да го осъществи, това, което да го нахрани и да утоли жаждата му, това, което да го направи господар на себе си и на света – защото затова сме родени, по подражание на Този, Който е нашата консистентност, - ако всичко не стигне на този пръв бряг, всичко става излишно...

Затова ценност е да направим функция на това неумолимо, историческо Присъствие, на тази вечност, станала история, да направим функция на това Присъствие всички мигове според цялото им съдържание. Аз не ви откъсвам от вашите привързаности, от вашите интереси и от вашите човешки удоволствия; аз ви отвеждам отново, аз се опитвам да ви отведа отново до този корен на всичко, при който привързаности, интереси и удоволствия разцъфват в немислима слава и стават перманентни, стават истински...

Узряването на тази инициатива, способността за тази инициатива узрява като история... Да не спираме, да не спираме тази инициатива, нито поради предателството, и то най-ниското предателство, което е забравянето и разсейването, на което сме свикнали, разочарованието, когато забелязваме, че не сме вършили. Разочарованието, когато забелязваме, че не сме вършили, е примка, която трябва да се скъса. Да не се оставяме да бъдем обзети от това разочарование! Знаете ли защо не сме вършили? Знаете ли защо сме сгрешили? Знаете ли защо сме били разсеяни? Знаете ли защо сме били ниско, ниско сме забравили? Знаете ли защо сме предавали сто пъти, хиляди пъти вчера? Знаете ли защо? Бог е позволил това, за да използваш днес, сега това нещастие като инструмент, за да си спомняш за Него... Колко пъти ли? Един милион пъти ли? Един милион от един милион пъти. Винаги... На този път се научаваме, вървейки! Зрелостта настъпва, като вършим. Но как да вършиш, ако не знаеш пътя? Затова нормата, фундаменталното правило на тази история, на този път е само едно: следването, да следваш. Да следваш! Да следваш този, който вече познава този път, както и да го прави. Защото учителят ти посочва със сигурност, с убедителност, с показване.

Планът за твоята зрялост не може да дойде от теб... Важното в живота е да разпознаем учителя! Защото не го избираме учителя: разпознаваме го! Да изберем учителя, означава да последваме насието на

собствените мисли и на собствените увъртания, както ще прочетете във Второ послание до Тимотей, глава четвърта, стихове 3 и 5.

Нарича се „авторитет“, съгласен съм, нарича се „авторитет“, но за Бога, унищожете богохулното понятие за авторитет такова, каквото го използвате! Защото е реално труп, мумифициран. Вкаменелост е понятието за авторитет, което имате. То е със схематизъм, който ме прави гневен, тоест яростен, когато го открия. Защото съвсем не е отъждествяването с личността, а е отъждествяването с личността като ценности, с ценностите на личността. Защото тази личност може да бъде по-стисната от теб, може да бъде по-обсебваща от теб, може да бъде с малка глава, но ако ти си разпознал учител, то е поради ценностите, които са били в неговия акцент! Поради ценностите. Ценностите какво са? Всичко, което те кара да разбереш и те тренира да съотнасяш към съдбата мига. Мигът според неговото съдържание, връзката с гаджето или с баща ти и майка ти, или с преподавателя, с извънпарламентарния представител, или с общността, която ти тежи, защото не ти ближе подметките.

Крехък съм, приятели мои – и приключих, - крехък съм, защото живея само от това следване. Това, което аз съм, е поради следването, което живея. Следване, което преминава през знаците на хората, на хора, онези знаци, които са на хората, с които Бог ни среща; но с времето, което минава, макар и като следвам винаги тези хора, с времето, което минава, става все по-очевидно и пряко Христос единственият учител: „Един е вашият Учител“!³²

Крехък съм, защото живея от това следване, от това следване на хора, на общност или на ръководено движение, в което живее следването на Христос. Следването на Христос е единственото основание за всичко. Следването на Христос е единственото нещо, което трябва да преследваме. Нямам вече своя консистентност, нямам вече уверености, изградени от мен в някаква *hybris*, в някаква яростна самонадутоост.

И тогава животът върви поради светлина и увереност, и привързаност, която не създавам с моите мисли, която не създавам с усилието на моята воля, но която откривам у себе си. Увереност и нежност, увереност и привързаност, която откривам у себе си, следвайки.

Карон

Това е онова, което ни обзе из дъно, което ни спаси от това да си тръгнем като много други: един житейски устрем, начин да възприемаме, да живеем и да предлагаме християнството, което ни е въодушевило, поради което вярата се е показала в своята основателност и убедителност, път към промяната на себе си. Харизмата е начинът, който Христос избра, за да установи значима връзка с нас, за да привлече нас, за да направи екзистенциално изпитваема нашата принадлежност към Него в Божията църква: не в друг свят, а в този свят, такъв, какъвто е, с всички предизвикателства и стремежи, които го прекосяват, „в епохата на несигурността“, като плуваме в развълнуваните води на нашето време. „Харизмата представлява именно модалността на време, пространство, характер, темперамент, психологическата, емоционална, интелектуална модалност, по която Господ става събитие за мен и по същия начин, и за други.“³³

Чрез този частен дар сме подготвени действително „за целокупността. Харизмата съществува в зависимост от създаването на един завършен народ, тоест всеобхватен и католически“.³⁴

Така, ако подхванем още веднъж въпроса на Тейлър, вместо да бъдем повлечени от силата на едно течение, което вървеше в обратна посока, се оказахме „обзети“, привлечени, сграбчени от присъствието на Христос,

³² Срв. *Мат.* 23:10.

³³ L. Giussani - S. Alberto - J. Prades, *Generare tracce nella storia del mondo*, цит. пр., р. 128; превод наш.

³⁴ *Пак там*, р. 129; превод наш.

което ни се притече на помощ чрез тази модалност, това лице, тази „форма на обучение, на която сме били предадени“,³⁵ която е за нас харизмата, дарена на дон Джусани, както за други са други харизми в Църквата. И разцъфна в нас – в много възрастни, и нещо, все по-малко даденост, в много младежи – „съзнанието за Неговото присъствие“, вярата, и започнахме да изпитваме житейската новост, която е „да живеем с Неговото присъствие“, пълноценност, за която никога не сме мечтали. Колко е вярно, че „Църквата не расте“ в света „по пътя на прозелитизма, а „чрез привлекателност“,³⁶ както повтаря Папата!

Каква благодат! Действително, че Христос ни е привлякъл и продължава днес да ни привлича чрез облика, акцента, убедителната модалност на харизмата, не беше и не е наша инициатива, а инициатива на Светия Дух: това е благодат. Благодат е дарът на харизмата и е благодат нейното пребъждане. Благодат, която заставя всеки от нас, която предполага, гъделичка, изисква отговорността на всеки от нас.

Току-що чухме думите на дон Джусани: „Важното в живота е да разпознаем учителя! Защото не го избираме учителя: разпознаваме го!“. Но как да го разпознаем? Как да го разпознаем в този момент, в който Църквата ни призовава да сменим водача, според критериите, посочени от декрета на Водството за миряните, семейството и живота на всички мирски движения и сдружения, и след това – последващото необходимо адаптиране на Устава?

Много пъти сме си повтаряли, че „авторитетът е даден от това, което преживяваме, от опита, който преживяваме“.³⁷ Говорейки пред група свещеници ръководители на някои общности на CL, през 1980 г. Джусани каза: „Ако аз желая [някои] неща, Бог ме кара да ги научавам от този, който ги преживява, от този, който вече ги преживява“. Това е винаги методът: „Живота го научаваме, следвайки този, който живее: не защото е по-добър от теб! Може да бъде един милиард пъти по-лош от теб! Но като метод, като житейска нагласа, като поведение... като приложна нагласа е пример. Следваме пример, не следваме дискурс“.³⁸

Учителят, авторитетът, каза по друг повод Джусани, е „мястото, където връзката между потребностите на сърцето и отговора, даден от Христос, е по-ясна, по-проста, по-мирна“; „авторитетът е едно същество, не източник на дискурс. Дискурсът също е част от консистентността на съществото, но само като отражение. Въобще, авторитетът е личност, виждайки която, човек вижда, че това, което казва Христос, съответства на сърцето. От това народът е ръководен“.³⁹ Какво тогава е най-вече необходимо, за да разпознаем учителя? Осъзнаването на естеството на нашата истинска нужда, едно ясно съзнание за себе си, както написах в скорошното писмо до Братството. „Каква полза за човека да завземе цял свят, ако после погуби себе си?“ Няма друг критерий. Защото учителят, авторитетът, е мястото, на което най-много виждам да блести това, от което моята човешкост има нужда, за да живее: благодатта на харизмата, привлекателността, която ни е завладяла при срещата и която е променила коренно нашия живот, правейки за нас екзистенциално изпитваемо присъствието на Христос, Неговата способност да преобразява всяка фибра на нашето същество, да ни изпълва.

Чухме одеде: „Зрелостта настъпва, като вършим. Но как да вършиш, ако не знаеш пътя? Затова нормата, фундаменталното правило на тази история, на този път е само едно: следването, да следваш“. Чрез следването „на хората, с които Бог ни срещна“, на личностите, които Духът на Господ предизвиква пред нас, за да ни направи

³⁵ Й. Ратцингер, „Из изказването при представянето на Катехизиса на Католическата църква“, във в-к *Осерваторе Романо*, 20 януари 1993 г., с. 5.

³⁶ Франциск, апостолическо напътствие *Evangelii gaudium*, 15, Католическа Апостолическа Екзархия в България, прев. Момчил Методиев, с. 15.

³⁷ L. Giussani, *Una presenza che cambia*, Bur, Milano 2004, p. 364; превод наш.

³⁸ A. Savorana, *Vita di don Giussani*, Bur, Milano 2014, p. 571; превод наш.

³⁹ „Из разговор на Луиджи Джусани с група от *Memoires Domini* (Милано, 29 септември 1991 г.)“, в „Кой ли е Този?“, притурка към сп. *Трасе*, бр. 9/2019, с. 10.

конкретен и пребрoдѝм пътя към Него, тоест следвайки „ръководено движение, в което живее следването на Христос“, ние следваме Христос: защото „следването на Христос е единственото основание за всичко“.

Само следвайки, ще можем „да предложим на човека, наш брат, един житейски факт“. Действително, „Господ дойде да донесе живот, не организация“.⁴⁰ Както казваше дон Джусани с една фраза, която често съм припомнял, „в общество като това не може да се създаде нещо ново, освен с живота: няма структура, нито организация или инициативи, които да издържат. Само един различен и нов живот е това, което може да революционизира структури, инициативи, отношения, въобще, всичко“.⁴¹

Това е, което искаме да предадем на всички, отбелязвайки стогодишнината от неговото рождение: внушителността на Христос, живот на нашия живот, Който ни застигна и продължава да ни привлича, да ни влече към Себе Си чрез уникалния акцент на харизмата, която прави убедителни всички измерения на живота на Църквата за днешния свят.

Затова можем да кажем: ние се не лишаваме от никакъв дар, за да се справим с новия етап от нашия път.

© Fraternità di Comunione e Liberazione

⁴⁰ L. Giussani, *Il rischio educativo. Come creazione di personalità e di storia*, SEI, Torino 1995, pp. 61, 65; превод наш.

⁴¹ „Движение, „правило“ на свобода“, под редакцията на О. Граси, сп. *Litterae communionis-CL*, бр. 11/1978, с. 44.